

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH:

- Příloha č. 1:** Titulní strana časopisu *Kino* s fotografií filmu *Ikarie XB 1*.
- Příloha č. 2:** Text v časopisu *Kino* s reportáží z natáčení *Ikarie XB 1*.
- Příloha č. 3:** Recenze na film *Postava k podpírání* v časopise *Film a doba*.
- Příloha č. 4:** Recenze na film *Každý mladý muž* a interview s Pavlem Juráčkem v časopise *Kino*.
- Příloha č. 5:** Reportáž z natáčení *Případu pro začínajícího kata*.
- Příloha č. 6:** Ukázka ze scénáře *Případu pro začínajícího kata* ve *Filmu a době*.
- Příloha č. 7:** Rozhovor s P. Juráčkem ve *Filmových a televizních novinách*.
- Příloha č. 8:** Nekrolog v časopise *Kino*.
- Příloha č. 9:** Nekrolog v časopise *Film a doba*.

Příloha č. 1: Titulní strana časopisu *Kino* s fotografií filmu *Ikarie XB 1*.

Zdroj: *Kino*. 17. 5. 1962, r. 17, č. 10, s. 1.

(SNÍMKY MIROSLAV MIRVALD)

P*ostava k podpírání*, dílo debutantů Pavla Juráčka a Jana Schmidta, vyrazí asi mnohému divákovi napoprvé dech. Určitá potíž bude patrně v tom, že to, co je konzument uměleckého díla schopen přijímat (tj. chápat a považovat za samozřejmé) v literatuře nebo na divadle, může vzbudit – přeneseno do filmové řeči – pro svou nezvyklost diskusi. Je však na druhé straně samozřejmé, že i ve filmovém umění se obrazy – sice specificky, transformované, po svém a jinak – mnohé současné umělecké tendence (viz např. vliv malých divadel na atmosféru filmu ap.). *Postava k podpírání* je svým myšlenkovým obsahem i uměleckým vyjádřením jedno z nejpodnětějších děl minulého roku. Nejde tu přitom o nic víc a o nic méně, než o zamýšlení autorů nad některými rysy kultu osobnosti, zprostředkované principy kafkovské absurdity.

Dobu kultu osobnosti s jejími charakteristickými projevy, jež v myšlení jednotlivců přežívají leckdy až do současnosti, lze, jak o tom dnes již svědčí řada uměleckých děl, vyjádřit a zachytit nejrůznějšími způsoby a metodami. Autorům *Postavy*, jak je vidět z filmu, nešlo o popisné zobrazení jednotlivých konkrétních případů více či méně otřesných, ale o to, jak vyjádřit atmosféru této doby, vyplývající z odcizení. Nejistota, nemožnost porozumění, nesmyslnost, vnitřní rozpornost vztahu člověka a společnosti, to je základ vzniku absurdity. Nebylo proto náhodou, že autoři zvolili pro *Postavu k podpírání* právě tento zorný úhel, jenž jim nově pomohl osvětlit jev, dobu, člověka.

Hrdina filmu Herold není komický; se vši vážností a odpovědností putuje za svým cílem – nalézt Kiliána a vrátit kočku do půjčovny. Jeho vlastní počínání, reakce, se řídí přísnou logikou. Teprve v jeho střetnutí se společností, v zoufalé snaze porozumět, pochopit, začlenit se do řady a pokračovat v životě, a zároveň nemožnosti v něm pokračovat, dokud nevyřídí svou záležitost, vzniká absurdita.

Absurdita tu však není sama předmětem ani filosofickým principem, ale způsobem vyjádření. Přitom má *Postava k podpírání* dost faktických údajů, jež pomáhají obsah zařadit, lokalizovat i vyložit.

Stavebně lze film rozdělit do čtyř částí, z nichž každá má svou vymezenou funkci.

První část – úvod – je symbolem lidského života, jeho počátku, průběhu i nevyhnutelného konce. Křížovatkou dvou ulic, kam dopadá pramínek světla, procházejí nejprve dětičky na šňůře, přepochodují vojáci a přejde pohřební průvod, vše v rytmu vojenského marše. Z tohoto koloběhu lidského bytí se vyděluje jedinec. To všecko však není ničím jiným než konstatováním.

Druhá část: hrdina jde dlouhou chodbou, skladištěm minulosti. Plakáty, transparenty, hesla vyzývající jedním dechem k boji proti mandelince a imperialismu, podobizna Stalina. Nápis možná naivní a směšné, jejichž komičnost však ruší pocit absurdity a vylučuje tak osvobodující veselí. Tyto pozůstatky doby s jejím specifickým výrazem schematicismu – to je prostorová i časová lokalizace filmu.

Herold vchází do sklepní místnosti, kde ochotnický kroužek v národních krojích poslouchá výborné blues. Hledá přítele Kiliána. Nikdo však o něm neví, ani muž s basou – snad Kilián sám. Herold vysvětlení nerozumí a nechápe je. Toulá se

EVA ŠMÍDOVÁ

NEJEN PŮJČOVNA KOČEK

Příloha č. 4: Recenze na film *Každý mladý muž* a interview s Pavlem Juráčkem v časopise *Kino*.

Každý mladý muž

JEDEN MLADÝ MUŽ

Pavel Juráček, 30 let, 5 semestrů filosofické fakulty, rok práce ve vesnických novinách, FAMU, absolvoval s Chytilovou, Schormem, Mášou. V době studií na katedře dramaturgie a scenáristiky pracoval na scénáři Ikarie XB 1. Další scénáře: Hlídač dynamitu – absolventský film Zdeňka Sirového, Cernobílá Sylva – režie Jan Schmidt, Bláznova kronika – spolu s Karlem Zemanem, Postava k podpirání – první režie dohromady s J. Schmidtem, Nikdo se smát nebude – podle povídky Milana Kundery natočil Hynek Bočan, Sedmikrásky – natáčí Věra Chytilová, Konec srpna v hotelu Oza – natáčí J. Schmidt. A nyní Každý mladý muž a Achillovy paty – natáčí sám.

Mají vás, filmaře, lidé rádi?

Nemají. Filmaři jsou lumpové! Nevědí co s penězi. Zabývají se jen pitím a ženskými.

Za tenhle názor nemohou filmaři a zčásti ani ne lidé. Je důsledkem stále se udržujících romantických představ o naší práci. Zkresle-

Vojín Bárta (přílba a samopal) a svedobník Landovský. Landovský vystupuje v obou povídkách filmu. Je Don Juanem doopravdy. V mazích svých možnosti ovšem. A ty nejsou, jak už to na vojné chodí, velké

Vojín Balonek (Jan Kotva) je neodolatelným svůdcem žen. Alespoň podle vyprávění, které dává k lepšímu při škrábání brambor. V sítích kotelný se oddává barvení hlav svých kamarádů na blond. Že to skončí v base, o tom nemůže být pochyb

Vojín Bárta (Ladislav Jakim; hrál v Konkursu a ve filmu Černý Petr). Mimo to, že píše pěti děvičatům, hledá kapličku, jakou? Oznaměnou a na obzoru. Abych nezapomněl, spojka na motorce se mu nezastavila

ných a naprosto mylných představ, které vznikají z neznalosti.

V širší souvislosti se potom tenhle pohled traduje už od doby obrození. Je to vztah našeho člověka k umělcům vůbec. Na umělce se hledí jako na svatého, to znamená, že se od něj bezohledně vyžaduje, aby se jako svatý choval. Jestliže se chová jako druzí lidé, je zle! Svatým se neodpouští! Vznikají řeči a pomluvy, které člověčí závist i obyčejná senzacechtivost nafukují do obrovských rozměrů.

Byl jsem několikrát za hranicemi. V Sovětském svazu, ve Švýcarsku, v Polsku a v západním Německu. Nikde jsem se s takovým vztahem lidí k umělcům nesetkal. Chovají se tam k nim jako k normálním lidem, kterými také tam, stejně jako samozřejmě u nás, jsou.

Vnímá scenárista život jako druzí?

Ze začátku jsem byl strašně nešťastný. Často jsem se přistihl, že určitý jev vidím jaksi dvojitě. Jednak stejně jako ostatní lidé, ale zároveň si ho popisuji, případně domýšlím do konce, obohacuji o některé své jiné zážitky. Připadal jsem si cynický, hnusný, bezcitný. Je to jen zdánlivé a je to věcí profese. Už jsem si na ten dvojitý pohled zvykl, ani si ho neuvědomuji. Vyžaduje, stejně jako každá jiná práce, určitý druh vnitřní – své předpoklady. Obdobně je, když třeba hudebník slyší řeku v tónech.

Je festivalová cena pro tvůrce také závazkem?

Cena vůbec je reklamní záležitost. Otázka propagandy a tisku. Pro mne je to jen taková chvílička. Nepatrná chvílička, po které člověk okamžitě dostane velikánský strach, strach z příští práce. Kdykoliv jsem něco dokončil, měl jsem pocit, že je to poslední, co jsem napsal, že mne už v životě nic nenapadne. Zvykl jsem si na ten pocit, i když mne trápí, vím, že za půl roku začnu znovu.

Když mám úspěch, připadá mi, že všichni lidé kolem čekají, že začnu dokazovat, že to nebyla náhoda. Všechno se ve mně proti tomuto očekávání, které jakoby diktovalo moji činnost, vzpouzí. Proč mám něco dokazovat? Jen proto, že to čekají druzí? Vzpírám se, ale nakonec zase píši. Člověk se ptá i sám sebe, jestli ještě něco dokáže.

Ale největším uznáním pro mne je, když přijde Honza Němec nebo Miloš Forman a řeknou: Je to dobrý.

VYPRÁVĚNÍ PRO MLADÉ ŽENY

Pavel Juráček: Režisér filmu. Napsal scénáře – Achillovy paty i té druhé povídky, podle které se film jmenuje – Každý mladý muž. O filmu prozradil jen tolik, že: „Nebude o vojné, ale o dvacetiletých, kteří jsou momentálně na vojně.“

Ukázky ze scénáře jsou zestručněny s jeho souhlasem.

Vypráví orig. voják: Jeden z těch, kteří po skončení natačací doby nesvlékli uniformu, ale vraceli se zpátky do kasárna u Vimperka. Na sebe prozradil jen to, že má maturitu a že to má přesně za 349.

Ted' toho lituju. Boha jeho, proč sem ty dopisy zahazoval. Mohl si z nich v tom svým článku udělat třeba moto nebo tak něco. Psala mu ségra, aby se na tu svou ženskou nezlobil, že tak dlouho nepíše, že neví, co dopisy pro vojáka znamenají. A to teda znamenají, to máš vidět ten frol v dozorcího, když přijde pošta. V tom druhém dopise, co von psal tý své ženský, byly samý škrty a ani nebyl dokončený. Voba jsem našel zmačkaný na

ČESKOSLOVENSKÝ FILM
Ostřední knihovna

FILMOVÉ A TELEVIZNÍ NOVINY

ODSOUZENÍ KE GULLIVEROVĚ • HRŠNÍ LIDÉ MĚSTA PRAŽSKÉHO • PATALIE S KINOAUTOMATEM •
• HEREC, KTERÝ KRADE • DVĚ ROZDILNÉ TVÁŘE VITTORIA GASSMANA • SVLÉKNÍ SE A CHODÍ!

17

17. ZÁŘÍ 1969
ROČNÍK 3
CENA 1,50 KčS

**JAN SCHMIDT
JE SLAVNÝ**

od té doby co se jeho jméno spouje s jménem Pavla Juráčka objevuje pod filmem POSTAVA K POPIRÁKŮ. Příhodný snímek, který prošel celým světlem pod titulem JOSEF KILIAN, byl ovšem známý na festivalech nepřevzatých zemí i vstoupil a stal se pojmem. Jsem s Českou televizí se dodnes setkal distributor, který by ho dokázal vzést do kin jak zastupitel kády a nebo zastupitel při

vesek k dokumentu „Zeměni divadlo“, a tím to skončilo. A tak jsou bezskvělostí diváci jedni, kteří nic nevědí o slávě Jana Schmidta, patrně ani Pavla Juráčka, a Postava-Kilianovi omlouvá S druhým Schmidty, jeho, až samostatným filmem, to nebylo a možná lepší. KONEC SRPNA V HOTELU OZÓN dlouho letel v zásvěci, protože se dobře bavělo, jestli stamová vátka je nebo není palivový lyž. A když se zhlubilo, že práce jen snad neuskápe, když budou lidé vidět, už jde, prošel film kiny takřka nepozorovaně. Právě tak se brzo dostal do Prahy, kam vůbec nepatřil, a jeho osud byl zpečetěn. Znáš slavnost po světě spousta lidí, kteří o něm dlouho hovoří jako o ušlechtilosti posledních let, ale najdeš v Evropě, možná i v Americe, distributora, který se znovu pokusí uvést film, o něm se rozumělo, že to je leták. Jan Schmidt přitom senně dvakrát řekl ani do třetice. S KOLLENI LANTIERI To už vypověděl a dalšího. My přitom zataji od Pavla

Pokračování na stráně 8

ODSOUZENÍ KE GULLIVEROVĚ

Kousek od Mostu, v krajíně, které by se mohl říkat Měsíční, neboj toho, že teď už víme, jak to na Měsíci vypadá, stály borundavské vozy a lidi v nich čekali na slunce. Poprchávalo. „To tu tak sedíte už od rána?“ ptám se. „Nikoli,“ odpověděli, „říh neděle.“ Povstaňte tu, prosím vás, samozřejmě ze básnického nadzáuku.

Ale práce jen — přijet o den později, mohla jsem se zúčastnit jubilej. Nechtěl se mě štábovka Případ pro začínajícího kata odříznouti náctičího dne. Všichni jsou unavení, ale zůstávají. Těch sto dní je hodně, ale Česky film už ověřil hodně důležitých věcí. Případ pro začínajícího kata to už nepatří zdaleka k nejnepodstatnějším. Těch sto dní se láme už od března. Filmová se ve staré prostředí a hraji tu 102 herci.

Jen jeden z nich absovoval snad celých těch desátých dnů: dělník Lubomír Koucký v roli Lemuela Gullivera dostává nesleze z plátna. Komentuje to a povzdechne: „Já už jsem si vyvíkl na všechno. Ale mně se tu líbí. My vůbec točime ve fantastickém prostředí. Když je to zámek, není to normální zámek, ale degeneratní zámek, když jsou to dvorky, zase to nejsou dvorky v pravém slova smyslu. Těchto vzhledů nějakou představa, to se musí vidět.“

Případ pro začínajícího kata si našel Pavel Juráček. Předtím mu tvrdilo dva roky, tak už přes pár. Potom čekal, vyvolával, zvažoval. Zeptala jsem se ho, jestli mu šlo tolik právě o Gullivera, že to vydržel, nebo zda je to jeho přirozenou houčevnatostí. „Přirozenou leností, nic jiného mě nenapadlo. V životě jsem měl tři nebo čtyři nápady.“

Prostředí, neodpovědi to jeho pověstí vypočetného scenáristy.

Jeden z těch nápadů byl Gulliver, a tak jsem byl odsouzen k tomu, abych ho dělal. Co se všechno už od té doby stalo, a já myslím vlastně jenom na Gullivera...“

Napadlo tě vzít si Swifta a... „To mě vůbec nenapadlo. Po Postavě k popírání jsem chtěl dělat jiný film. Jedna dva jsem přišel na nápad, který jsem považoval za geniální, ale druhý den jsem zjistil, že není můj. Je jsem to už někde četl. Hledal jsem v knihách a našel Swifta. Jak jsem v něm listoval, narazil jsem právě na třetí díl. Četl a zjistil, že není nápad, byl mi podobný. Jde člověk po světě a narazí na zvěř, to mu hraje v cestě, jde tedy podle ní, pak ji přeloví a domysle se tak do absurdního světa. Tak jsem si řekl, proč dělat bauru, když Swift je daleko starší a zajímavější než já.“

Přiznám se, že jsem si o Swiftovi odnesla do života mýtus, že je to práce pro takovou dětskou zvěř, a že už jako Juráček sice senně mluví, že ona překvapí.

„Swift není žádná zábavná četba, protože jen se na něm přitvářel takové neschopné spůsobení, kteří z něho tu žbu pro děti udělali. On to tak nikdy nemyslel, byl to osamostatnětý irský dělník, který se mohl cítit Angličtany a neměl rád francouzské ovčence, kteří byli tehdy v módě. Například zrovna jeho nejpůsobivější příběhy o obraech a tipatických sejmů vůbec dětské čtení. A mimochodem, ten třetí díl za dva už předstí let existence v některých státech ani nevyšel. Takže nastatí ani není známý.“

Proč chvilku mi Lubomír Koucký řekl, že Gulliver je ponorovatelem světa, není akční, ale pasivní. Je vyvolán a diví se. Příběh, diví se, a protože se diví, je tu. Přitom se Pavel Juráček na Gullivera a Kouckého.

„Koucký mě vůbec nezajímá jako Gulliver, a Gulliver mě nezajímá jako li-

tererát postava. Ve svých úvahách jsem narazil právě na Swifta, a proto se hrdoz jmenuje Lemuel Gulliver. Nemám se za co odpyčovat svou Swiftovi, ale Angličtán bude obramení. To, co je pro nás Svek, je pro Anglosasy Gulliver. My jsme hábitní na Swifta, oni zase na Gullivera. A já jsem vyvolával příběh, který nemá se Swiftem moc společného. Dř je to tak, že naši předchůdci po nás zanechávají stopy a my s nimi zacházíme jinak než to myslí. To mají právě Česi, ponorovatelem národním obramením, takový problém: Národní a světické postání umění ve společnosti. A tady provedení je odpovědnost, malí a básníci je odpovědní, a tudíž musí být vzorem.

Nechtil se povolat vyprávět lidem, jaký má být svět. Mlad je to k smutku, když někdo přijde do hospody a začne sávit resti. Sive mě, když někdo v mém filmu hledá angotzovatení politické, senně mě filosofického. Mue to na světě nebavi a jsem líný — v téhle situaci jsou miliony a miliony lidí na celém světě. Jsem nespokojený se životem nebo třeba a tím, že mají okna na sever. V čestně jsem mřval z kompozice jednička, a protože mi bylo článo si vymyslet, tak si tedy vymyslím. Nechci svět měnit, ani proti němu protestovat. To je marasa, každý máme své sny a můj se líbí představa, že jde po námětu a že bych najednou vyšetil a plaval ve vzduchu. A protože se tu nikdy nemůže stát, a já to vím, že se to nemůže stát, tak píšu. Tak jsem si našel Gullivera.“

Jaký je to pocit, po delší době znovu točit?

„Ani tak první dva natáčecí měsíce jsem měl strach a třem, dělal jsem scéný, protože jsem si myslil, že mám všechny odpovědnosti. Jsemuže to tuhle bylo moc. Prokrastipánie, hraje tam stovka herců, se stovce prostředí, je to v podstatě zastupí — totiž mě, a tak to tak vypadá. V tuhle chvíli lidi a motivů nemohu být odpovědný za každou větu nebo minutu. Například z moderních obrazů má člověk celkový vjem, ale Struhalica si musí prohlédnout, po malíčkostech, po detailech. A teprve potom se dá říkat, co v něm je. Tak se mi je to v tomto filmu.“

Břežně se napadá náhodou?

„Ne, mluvim dřív, právě v souvislosti s Gulliverem. Film je děj a popis situací, které mě napadly.“

Namítám, že pokud nějaký film připomíná Brongeliovu obrazy, pak to byli lidého. Všichni čtení rodáci, to čvrtí, ti diskuse jame došli z zavaz. To oba filmy vlastně evokují vzpomínku na mládí, mají spousta postav, čeká a dějí. Výchled laný si však lidi pamatuje, jsou komedie, senně jako učitel a čas. Pavel Juráček si své postavy ve sít a vpočítává vyzníval. Má poslední otázka zruha. Máš snad pocit, že musíš dělat svého budoucímu divákovi „návod a poznámký“?

„Mám už předem bránu, že budu chodit a psát, ale lidi, kteří se mě budou ptát, co znamená tahle a ta tábla. Postava k popírání jsem natočil před pár lety a do dneška slyše po celém křem světě dotary na stěže pitné malíčkovit, kterými jsem ich nemyslel. Předtí si Siphovm, Růžku nebo Dianého. Strácho a Bystrozra- kého, a předtí si to z hlediska našeho kritika nebo diváka, zkaženého kritika. Ten se bude ptát, proč je Sirokéj Husej, a co to znamená. Lidi strčili tu bájevnou schopnost být jone diváky nebo fanuly (pokud jde o ručními obraza, literatury a filmu), a proto si myslí, že všechno musí něčím znamenat. Po vzoru násky. Co tím chtějí básník říct? Tak se samozřejmě ptají na to, že na takové otázky nebude odpovídat.“

SENTA WOLLNEROVÁ

PŘÍPAD PRO ZAČÍNÁJÍCÍHO KATA

VÝNATEK ZE SCÉNÁŘE

leden 1967

BALNIBARBSKÁ TMA

(Obraz 75.—87., sklep mistodržitelství, chodba mistodržitelství, kancelář druhé kategorie, chodba mistodržitelství, pracovník guvernérů, nádvoří mistodržitelství, chodba, sklepní chodba, kancelář první kategorie, kancelář bez oken, schodiště, pracovník guvernérů, soudní síň.)

Pod stropem je nevelké okno. Vniká jim trochu světla a vzdálený nápěv; někde venku zpívají pochodující školáci. Sklep je přeplněn, Gulliver sedí na betonové podlaze, nemůže se pohnout, kolem se neustále přesunují těla, štítí se jich a navíc ho znervózňuje pocit, že na něho někdo šlápne nebo upadne.

Uhledný penzista v baretu, skrčený vedle něho, šeptá s nesnášenlivým úzaselem:

— Cítíte ten smrad? Cítíte také ten smrad, pane? Čím to může být, že lidé, kteří se bojí, vždycky páchnou?

Vzápětí utíkají širokou chodbou. Nikdo na ně nevrhne, nikdo je nežene, přesto však jsou temným, valícím se stádem, jehož dusot je ohlušující.

Přitisknut ke zdi čeká pomocný dobrovolník, až se přezženou. Neoholený, vyčerpaný, zasníl se s otevřenými očima.

Gulliver, uvězněný mezi klusajícími muži, má jenom jedinou starost: aby neupadl.

Pak hystericky řve:
— Dejte mi pokoj! Já jsem Angličan! Já s vámi nemám nic společného!

Ale referentka zůstane vliďná. Sedí za stolem, kolem krku šálu, oči napuchlé od nevyspaní, zírá na Gullivera překvapeně, neboť nerozumí jeho

zlosti. On pak o něco později hlesne:

— Promiňte...

A tak znovu uprostřed stáda dupajících a po dechu lapajících bytostí utíká a neví kam. Náhle se mu zdá, že někoho zahlédl, jenomže souvislá hmota pohybujících se těl mu prostě nedovolí nic jiného než pokračovat v běhu.

— Posadte se, povídá tiše guvernér a v roztržitím zamyšlení stojí pak nad Gulliverem, jako by si chtěl na něco vzpomenout. Pláse se usměje:

— Tři dny už jsem nespál... Nežlobte se.

Přejede si dlaní neoholenou tvář.

— Lidé jsou nervózní, Laputa se ještě nepohnula... Je tma. Upře oči na čelní stěnu, na obrovské tmavé plátno ve zlaceném rámu...

— Nikdo neví, proč přiletěla, pane Gullivere, ale říká to spíše sám sobě.

Gulliver zaraženě zůstane stát ve dveřích mistodržitelského paláce. Neboť na nádvoří, osvětleném vysoko umístěným reflektorem, se povalují bedny, pár pytlů, bečky a koše, uprostřed září čistá rozprostřená sláma, stojí v ní vousatý muž jménem Josef, tvář má obrácenou k černé obloze a nedaleko toho muže přezývají vůl s oslem. A pak je vidět několik venkovanů stojících v řadě na samém začátku dlouhé, trpělivé fronty ztrácející se v temnotě. Všichni mlčky hledí nahoru do tmy.

Avšak Gulliver tam kromě osňujícího reflektoru neza-

hlédne nic. V rukou a na ramenou venkovanů vidí poté košíky vajec, hrnce sádla, bochníky chleba, věnce česneku, lísky jablcek a zabité jehně. Když přijde ještě blíž, spatří, že osel je zapřažen k dvoukole káfé plné kukuřičných klasů a vůl že tam stojí s povozem naloženým poleny borového dřeva.

Tehdy shora klesá provaz opatřený na konci smyčkou.

Ohnutý děda podá vousatému Josefovi košík vajec, Josef jej zručně připoutá ke smyčce, je tam úřednice ve vlněném šátku, která cosi odškrtně v hrsti listin, načez se košík lehounce houpe nad zářící slámou, všichni jej upřeně pozorují, ale nic se neděje, takže v tom tichu je nyní slyšet vzdálený motor auta a ještě vzdálenější pochodovou píseň. Posléze košík přece jen začne stoupat a sledován všemi zraky rozplyne se brzy ve tmě.

Z ní se vzápětí vynoří nikoliv jedna, ale deset bílých smyček klesajících rychle dolů.

Vousatý Josef a úřednice ve vlněném šátku i venkovan s věncem česneku rychle ustoupí. Je slyšet nákladní auto jedoucí přes nádvoří, avšak nikdo se za ním neohlédne. Protože nad zářící slámou se chvěje deset bílých provazů.

Vedle Gullivera se někdo zastaví. Tlustý dobrovolník v rádiovce, v brejličkách bez obrouček a se svačinou v papírovém ubrousku. Zvědavě pozoruje vousatého Josefa. Gulliver se tudíž podívá

Někdy se nám zdá, že tento svět předčasně opouští právě ti z nás, jimž by měl být život naopak prodloužen na co nejdelší dobu. Bohužel smrt mohou uspišit i taková opatření, jakými jsou politická perzekuce a násilné znemožnění tvůrčí seberealizace. Jestliže se o režisérovi Pavlu Juráčkovi nesmělo dvacet let psát, protože byla na něho uvalena klatba zákazu výkonu jeho povolání z důvodů názorových neshod se státní mocenskou ideologií, dnes téměř tři čtvrtě roku po jeho odchodu do „krajiny vlnných bludiček“ můžeme několikařádkový nekrolog, který byl na stránkách tohoto časopisu před časem otištěn, rozšířit o další dovětky. Kdo vlastně byl Pavel Juráček a jaký význam tkvěl v jeho díle a odkazu? Na to patrně dají nejlepší odpověď ti, kteří mu stáli v různých dobách nablízku.

Ten tvůj popletený

život stál za to, Pavle Juráčku!

Naše přátelství bylo osudové a Pavel byl tím, kdo šel vždy o krok napřed. A tak jsem ho po roce následoval na filozofickou fakultu studovat novinařství, až po něm jsem toto studium přerušil a šel pracovat jako redaktor okresních novin do Poděbrad, když Pavel vykonával totéž povolání v Nymburce, a byl to Pavel, kdo vymyslel náš společný „přechod“ na dramaturgii FAMU. I za kamerou jako režisér stál Pavel o rok dřív než já, předešel mi o nějaký ten měsíc při vyhazovu z Barrandova, předešel mě i...

Celkem pět let jsme sdíleli jeden prostor k bydlení na různých kolejích a v poděbradském podnájmu. Není proto v mém životě člověka, kterého bych znal tak dobře a důvěrně a přesto — tak málo... Vyznávám, že byl součástí mého života málem jako to pověstné druhé já, nebo přesněji, jako vrozená přednost či vada. Ale pokud se snažím z ryze osobního hlediska doplnit pro budoucí časy jeho portrét, každé konstatování, které mám na jazyku, je hned vyvráceno opakem.

Byl to hodný člověk? Ano. Jenomže kdykoliv jsem takto označil nějakého člověka, Pavlovi to znělo jako pohana. Pavel nechtěl být hodný člověk. Opořtoval hodnými lidmi, neboť mu splyvali s hlupáky, zato byl fascinován chytrými grázly.

Byl to zásadový člověk? V některých oblastech až k sebeznění. Veškerým zásadám se však vysmíval. Člověk věrný svým zásadám byl pro něho suchar, dogmatik, nešika, nebo, pokud šlo o zásady morální, hodný fňolín, ježišek, pokrytec.

Byl to takřkajíc člověk ducha? Ano. Ale jak to, že až okázale dával přednost libivému zevnějšku, vtipně-

mu slovnímu obratu či efektní formě před životní pravdou či hlubokým duchovním obsahem? Interessantním desperátům před oduševněnými lidmi, s kterými se k smrti nudí?

Byl pokorný? Ano, zvlášť v posledních letech svého života.

Byl pyšný a pánovný? Ano. Téměř celý svůj život.

Byl to člověk, který neuznával žádného boha, kromě boha jménem Intelligence. Celý život byl posedlý nutkáním znevažovat vážně; třeba nutkáním zařvat v kostele sprostě slovo nebo při vánoční pobožnosti zapiskat na přířalku fotbalového soudce. Ostatně jeho ateismus byl až groteskní. Jakákoliv zmínka o náboženství ho

doháněla k hysterické reakci. Nový zákon byl pro něho snůška legračních nesmyslů, propagandy a „nelogičnosti“. Kristus, pokud existoval, si prý v ničem nezadal s dogmatikem stalinské epochy.

Tvrdil, že až do smrti nepochopí projevy tzv. vlastenečství. Každý vlastenec byl v jeho očích bráchať ba-

ráčnik s nějakou fanflí. Přesto nemohl žít nikde jinde než ve své vlasti.

Byl společenský? Víc než dost. Těžko snášel samotu.

Byl cudný. Báł se každého patosu tak, že i přátelství pro něho bylo příliš velké slovo.

Tragedie lidí, jimž bylo odňato prá-

/pokračování na straně 4/

V archivu jsme našli unkatné záběr z Juráčkova debutu Každý mladý muž: Pavel Landovský a v epizodní roli Václav Havel, rok 1965

kino/3

PAVEL JURÁČEK

/2. 8. 1935 — 20. 5. 1989/

Nedlouho po Evaldu Schormovi se – Pavel Juráček. Z povědomí z umělecké oblasti vůbec. Bude na pražské FAMU, měl již nemanuždy odešel další z tvůrců, filmových diváků se vytratil zřejmě proto zapotřebí připomenout jeho lé životní zkušenosti i ucelku kteří se v předminulém desetiletí ještě důsledněji nežli Schorm, dílo důkladněji. vyhraněný názor na svět i umě- zasloužili o vysoký umělecký protože v průběhu 70. a 80. let Když ve svých dvaadvaceti le- lecký výraz. Jeho ročník (jeho i ideový kredit naší kinematogra- zmizel nejen z filmové scény, ale tech začal studovat dramaturgii spolužáky, byl i jiných oborů, byli